

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
 Навчально-науковий інститут інженерії,
 виробництва та будівництва
 Кафедра архітектури та дизайну
СИЛАБУС

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ТА АВТОРСЬКЕ ПРАВО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Савченко О. В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« 03 » 09 2024 р.

Розробник: Пономаревська О. І. канд. мист.-ва, доцент кафедри АД

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри архітектури та дизайну
 (назва кафедри)

Протокол від « 03 » вересня 2024 р. № 11

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Пономаревська О. І.

(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки ОКЗ
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	Другий (магістрський) рівень вищої освіти 1 курс 2 семестр Освітньо-професійна програма – ДИЗАЙН ВІЗУАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Викладач (-і)	Пономаревська О. І. канд. мист.-ва, доцент кафедри архітектури та дизайну
Профайл викладача (-ів)	https://kpcb.stu.cn.ua/sost-kaf/ponomarevska-olena-ivanivna/
Контакти викладача	e-mail: ponomarevska@stu.cn.ua +38(050)-298-90-47

2. Анотація курсу.

Основним завданням дисципліни «Інтелектуальна власність та авторське право» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з правовими засадами інтелектуальної власності та авторського права, чинним законодавством щодо захисту інтелектуальної власності та державної реєстрації авторських прав у сфері дизайну, патентного законодавства України.

Реалізація основного завдання передбачає:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними положеннями законодавства, що регулюють відносини в сфері інтелектуальної власності та авторського права;
- опанування здобувачами вищої освіти базовими методиками захисту авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності;
- висвітлення основних нормативних документів та процедур в українському законодавстві та міжнародних угодах щодо об'єктів промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, географічне зазначення місць походження товарів), авторського права і суміжних прав (твори дизайну та образотворчого мистецтва, бази даних, музичні твори, відеофільми, аудіозаписи, твори кінематографії, тощо).

3. Мета та цілі курсу.

Метою вивчення дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань у сфері правового регулювання, охорони, захисту інтелектуальної власності, авторських і суміжних прав та набуття практичних навичок для вирішення конкретних ситуацій у професійній діяльності для забезпечення захисту інтелектуальної власності на твори образотворчого мистецтва та дизайну.

Загальні та спеціальні компетентності, які формує освітній компонент

- ЗК 03 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- ЗК 06 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- СК 04 Здатність забезпечити захист інтелектуальної власності на твори образотворчого мистецтва та дизайну.

ЗВО, які засвоїли запланований курс, повинні знати:

- основні теоретичні, нормативно-правові засади, права, обов'язки та гарантії у сфері володіння, користування та розпорядження об'єктами авторського права;
- основні положення системи законодавства, що регулює відносини у сфері авторського права і суміжних прав; умов правової охорони творів та об'єктів суміжних прав;
- види договорів на розпорядження майновими авторськими і суміжними правами;
- сутність патентних прав та алгоритм набуття прав на винаходи та корисні моделі.

4. Результати навчання. Засвоєння змісту навчальної дисципліни забезпечує формування таких програмних результатів:

РН 3 Обирати певну модель поведінки при спілкуванні з представниками інших професійних груп різного рівня.

РН 12 Володіти базовими методиками захисту інтелектуальної власності; застосовувати правила оформлення прав інтелектуальної власності.

ЗВО, які засвоїли запланований курс, повинні уміти:

- уміння робити аналіз конкретних суспільних відносин у сфері інтелектуальної власності та авторського права, опираючись на Законодавство України та Міжнародні угоди;
- уміння самостійно визначити об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності;
- уміння підготувати первинні документи для оформлення прав на об'єкти інтелектуальної власності: свідоцтво про реєстрацію авторського права, патент, ліцензію;
- уміння обирати підходи до комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності;
- здатність оцінювати характер порушення прав інтелектуальної власності

Пререквізити.

Вивчення дисципліни спирається на знання дисциплін, що вивчалися впродовж набуття здобувачами освіти ступеня бакалавра: Історія України, філософія, громадянська освіта.

5. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
Практичні заняття	12
Самостійна робота	66
Індивідуальне завдання – самостійна робота	
Всього кредитів	3 кредити ЄКТС

Форма проведення занять: У процесі навчання студенти опановують необхідні знання під час аудиторних занять — лекцій та практичних занять. Найскладніші питання виносяться на обговорення під час практичних занять, що сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвитку аналітичного мислення. Лекції, плани практичних занять, рекомендовані підручники та методичні вказівки до курсу знаходяться у системі дистанційного навчання Moodle за посиланням <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=6878>. Важливу роль у засвоєнні й закріпленні знань відіграє самостійна робота студентів, яка охоплює підготовку до занять, виконання тестових і творчих завдань, а також участь у наукових конференціях, семінарах з проблем захисту авторських прав.

6. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1 . Інтелектуальна власність, еволюція авторського права, правова охорона об'єктів авторського та суміжних прав

1.Інтелектуальна власність та право інтелектуальної власності: поняття і зміст. Поняття авторського права. Об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності. Об'єктивне і суб'єктивне значення. Завдання авторського права. Основні принципи авторського права.

2.Джерела та еволюція авторського права. Розвиток суміжних прав.

Становлення системи правової охорони авторського права і суміжних прав в Європейських країнах. Становлення та розвиток законодавства у сфері авторського права та суміжних прав в Україні.

3.Правова охорона об'єктів авторського та суміжних прав. Комплекс авторських прав. Немайнові авторські права. Майнові авторські права. Строк дії авторського права. Межі авторського права. Форми захисту авторського права. Види порушень авторського права, що є підставами для його захисту

Змістовий модуль 2. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Патентне право. Договори у сфері інтелектуальної власності

4. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Аналіз правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг поняття та правову охорону комерційних найменувань, торговельних марок (знаків для товарів і послуг) та географічних зазначень. Порядок набуття та обсяг прав, коло суб'єктів, особливості захисту прав та проблемні питання правозастосування. Характеристика реєстраційної системи охорони торговельних марок в Україні, а також принципу першовикористання.

5. Патентне право. Об'єкти винаходу (корисної моделі). Поняття і ознаки винаходу (корисної моделі). Основні вимоги до об'єктів патентного права. Автори винаходів, корисних моделей, промислових зразків. Права та обов'язки патентовласників. Службові винаходи. Права та обов'язки спадкоємців. Патент як форма охорони об'єктів промислової власності. Зміст патентних прав. Способи захисту патентних прав на винахід (корисну модель, промисловий зразок).

6. Договори у сфері інтелектуальної власності.

Загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії (франчайзингу). Договір про порядок розподілу прав на службові об'єкти інтелектуальної власності.

Самостійна робота

1. Поняття та основні об'єкти права інтелектуальної власності.
2. Відмінність між інтелектуальною власністю та авторським правом.
3. Особисті немайнові та майнові права у сфері інтелектуальної власності.
4. Основні джерела права інтелектуальної власності України.
5. Закон України «Про авторське право і суміжні права»: ключові положення та новації 2022 року.
6. Об'єкти та суб'єкти авторського права у сфері дизайну.
7. Строк дії особистих і майнових прав автора.
8. Презумпція авторства та її значення.
9. Державна реєстрація авторського права: порядок, переваги для автора.
10. Суміжні права: сутність, суб'єкти, об'єкти.
11. Порушення авторських прав: види, способи захисту, відповідальність.
12. Патентне право: поняття, об'єкти, суб'єкти.
13. Умови надання правової охорони винаходу, корисної моделі, промислового зразка.
14. Основні етапи експертизи заявки на видачу патенту.
15. Права та обов'язки патентовласника.
16. Ліцензійний договір на використання патенту: істотні умови.
17. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту: комерційне найменування, торговельна марка, географічне зазначення.
18. Види торговельних марок та їх правова охорона.
19. Договір у сфері інтелектуальної власності: ознаки, істотні умови.
20. Виключна та невиключна ліцензія: відмінності.
21. Договір про передання виключних майнових прав: права й обов'язки сторін.
22. Договір про створення об'єкта права інтелектуальної власності за замовленням.
23. Службовий твір: правовий режим, розподіл прав між автором і роботодавцем.
24. Договір комерційної концесії (франчайзингу): правові особливості.

7. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання курсу відбувається за 100-бальною системою. Залік у вигляді тесту та усного опитування складає 40 балів, поточна робота під час семестру складає 60 балів. Кожне семінарське заняття оцінюється в межах 10 балів. Додаткові бали можна одержати за самостійну роботу та індивідуальні завдання (наприклад: участь у науковій роботі кафедри АДС): есе, реферат – 10, наукові матеріали – підготовка тез на наукову конференцію – 10 балів, підготовка презентації та виступ на науковому семінарі – 10 балів, друк статті у фаховому збірнику – до 20 балів.
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	Не передбачено
Практичні (лабораторні) заняття	При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних завдань у формі вирішення здобувачами ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділових ігор, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, підготованих як індивідуальні завдання за темами, що виносяться на самостійне вивчення. На заняттях – виконання загальних для всіх або індивідуальних завдань є обов'язковим для здобувачів вищої освіти.
Самостійна робота	Під час самостійної роботи здобувач вищої освіти повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативні акти до тем практичних занять надані у системі дистанційного навчання Moodle за посиланням https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=6878 . Формами самостійної роботи є: – підготовка до семінарських занять;

	– доопрацювання матеріалів лекцій; – робота з інформаційними мережами; – опрацювання додаткової літератури; – складання доповіді, реферату, есе, статті тощо за темами, що виносяться для самостійного вивчення; – підготовка до контрольних навчальних заходів. Індивідуальні завдання Здобувачі вищої освіти за бажанням можуть отримати індивідуальне завдання (есе, реферат, підготовка тез або статті у науковому виданні), що супроводжується консультаціями та методичними рекомендаціями, рецензуванням викладача. Захист такої роботи відбувається публічно. Оцінюється якісне оформлення індивідуальної роботи з дотриманням вимог вищої школи, грамотність, оригінальність, особливості стилю викладу викладення матеріалу, повнота розкриття теми, ступінь вирішення поставлених завдань.
Умови допуску до підсумкового контролю	Умова допуску до складання заліку – виконання всіх передбачених програмою завдань. Мінімальний прохідний бал для допуску до складання заліку – 30 балів.
Неформальна освіта	Пропонується оглядовий онлайн-курс для всіх учасників ринку креативних індустрій, від фахівців до працедавців, створений за участі Національного офісу інтелектуальної власності та інновацій. Прослухати курс можна за посиланням https://numl.org/UfY Отримати індивідуальні електронні сертифікати здобувачі освіти можуть по завершенню курсу та успішного проходження тестування. Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на обов’язкові, вибіркові дисципліни ОП, а також на окремі змістові модулі (теми) навчальних дисциплін. Загальний обсяг освітніх компонентів освітньої програми, що зараховуються здобувачу вищої освіти за підсумками визнання результатів неформального навчання, не може перевищувати 25 відсотків відповідної освітньої програми. Відповідно до Порядку визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка» здобувачу зараховуються окремі види навчальної роботи за освітнім компонентом. Здобувач вищої освіти не може бути звільненим від атестації за підсумками визнання результатів неформального навчання та/або інформального навчання. Для визнання результату неформальної освіти студент повинен надати сертифікат вказаного курсу про навчання, який засвідчує 85-100% знань після тестування.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність, еволюція авторського права, правова охорона об’єктів авторського та суміжних прав		До 10 балів
Тема 1: Інтелектуальна власність та право інтелектуальної власності: поняття і зміст. Поняття авторського права		До 10 балів
Тема 2. Джерела та еволюція авторського права. Розвиток суміжних прав		До 10

		балів
	Тема 3. Правова охорона об'єктів авторського та суміжних прав	
Змістовий модуль 2. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Патентне право. Договори у сфері інтелектуальної власності		
	Тема 4. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг	До 10 балів
	Тема 5. Патентне право	До 10 балів
	Тема 6. Договори у сфері інтелектуальної власності	До 10 балів
	Всього поточний і проміжний модульний контроль	До 60 балів
	Семестровий контроль (Диференційований залік/залік)	До 40 балів
	Разом	0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

«А» – 90-100 балів – відмінно - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, сформовані необхідні практичні навички, усі навчальні завдання, що передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою;

«В» – 82-89 балів – дуже добре - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, в основному сформовані необхідні практичні навички, усі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання добра, завдання виконані з 2-3 незначними помилками;

«С» – 75-81 бали – добре - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, в основному сформовані практичні навички, усі навчальні завдання, виконані, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками;

«D» – 66-74 бали – задовільно - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчальних завдань виконано, деякі з них містять значні помилки;

«Е» – 60-65 – достатньо - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчальних завдань не виконана /якість виконання не відповідає вимогам до студентських робіт, в цілому робота відповідає мінімальному оцінюванню;

«FX» – 0-59 балів – незадовільно - теоретичний зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, навчальні завдання не виконано, при додатковій самостійній роботі надається можливість повторного складання.

9. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (25), він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»»](#). До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), питання здобувачів вищої освіти для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань, дискусії. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, оскільки дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів.

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень, підготовка статті у фаховому збірнику – до 20 балів. Види діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні контрольних та графічних робіт (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування та використання штучного інтелекту під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, які порушили академічну доброчесність, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 15 квітня 2023 р. № 2811-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
2. Ю. А. Даниленко, О. Я. Юрчишин. Інтелектуальна власність. Практичні аспекти / Посібник під ред. Б. В. Гриньова – Харків: Вид-во «ІСМА», 2023. – 188 С.
3. Право інтелектуальної власності : підруч. / А. В. Аксютіна, Л. В. Межевська, О. В. Нестерцова-Собакарь та ін. ; за заг. ред. і передм. д-ра юрид наук, доц. Т. В. Ярошевської. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 336 с.
4. Права інтелектуальної власності та їх захист : навчально-метод. посібник для здобувачів вищої освіти галузі знань 08 «Право» спец. [Електронне видання] / О. І. Харитонova, Г. О. Ульянова

- С.В. Мазуренко, А.В. Кирилюк, Н.П. Бааджи, Л.І Галупова, І.В. Мартинюк. Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса : Видавництво “Юридика”, 2024.
5. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.
 6. Надобко С. В. Інтелектуальна власність: навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форми навчання. – Харків: ХДАДМ, 2019. – 244 с.
 7. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін.: за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.
 9. Інтелектуальна власність: навч. посібник для студ. усіх спец. / Р. Ю. Кожушко [та ін.]; Київський нац. ун-т технологій та дизайну. Київ: КНУТД, 2014. 108 с.
 10. Кузнецов Ю.М. Практикум з дисципліни «Патентознавство та авторське право»: навчальний посібник. Київ: ТОВ «ГНОЗІС», 2010. 306 с.
 11. Мелентьєв О. Б. Основи патентознавства та раціоналізації: навчально-методичний посібник. Умань: АЛМІ, 2016. 160 с.
 12. Москалюк Н. Б., Кузьмич Л. В. Право інтелектуальної власності. Практикум: навч. посібник. Тернопіль, 2017. 200 с.
 13. Патентознавство та ліцензування : навчальний посібник / Ю. О. Басова, Г. М. Кожушко, І. В. Шурдук. Полтава : ПУЕТ, 2019. 165 с.
 14. Патентознавство: навчальний посібник / [укл.: Л. Г. Ніколайчук, Л. Б. Демидчук]. Львів: Видавництво ЛІКА, 2015. 172 с.
 15. Романадзе Л. Д., Цибульов П. М., Кулініч О. О. Інтелектуальна власність : підруч. для студентів екон. спец. Херсон : ОЛДІПЛЮС, 2016. 422 с.
 16. Стоянець Н. В., Турчіна С. Г. Інтелектуальна власність: навчальний посібник. Суми, 2020. 230 с.
 17. Сайт Світової організації інтелектуальної власності (WIPO) – <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>
 18. . Державне підприємство «Інститут інтелектуальної власності» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrpatent.org/uk>
 19. Goold, P. R. A critical introduction to intellectual property law: Texts, cases and materials. Cambridge: Cambridge University Press, 2024. 496 p.
 20. Bently, L., Sherman, B., Gangjee, D., Johnson, P. Intellectual Property Law. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2023. 1376 p.
 21. Ghidini, G., Falce, V. (Eds.). (2022). *Reforming intellectual property*. Edward Elgar Publishing. Reforming intellectual property / eds. G. Ghidini, V. Falce. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2022. 368 p.
 22. Rosati, E. (Ed.). (2021). *The Routledge handbook of EU copyright law*. Routledge. The Routledge handbook of EU copyright law / ed. E. Rosati. London: Routledge, 2021. 500 p.